

Комнатний Сергій Олександрович,
докторант кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної академії
внутрішніх справ, кандидат педагогічних
наук

МІНІМІЗАЦІЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ЖИТЛОВИХ ПРОГРАМ

Відповідно до засад діючої в Україні державної житлової політики, органи влади і місцевого самоврядування здійснюють розробку та реалізацію житлових програм безпосередньо або через уповноважені ними установи. Згідно зі статтю 3 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року №1700-VII, суб'єктами, на які поширюється дія норм антикорупційного законодавства, є особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Виконання державних чи місцевих житлових програм можна трактувати як надання публічних послуг. Отже, є підстави стверджувати, що виконання державних житлових програм може бути об'єктом дослідження можливих корупційних ризиків під час їх реалізації, а відповідальні за їх реалізацію посадові особи є суб'єктами дослідження можливих корупційних правопорушень при виконанні ними посадових обов'язків.

Реалізація державної політики у сфері забезпечення житлом громадян роками викликала підозру щодо можливих неправомірних дій під час розподілу житла. Перш за все, це пов'язано зі складною, колізійною і недосконалою нормативно-правовою базою у сфері суспільних відносин у галузі житлового господарства.

Після 2014 року наша держава почала систематичну роботу з напрацювання і впровадження антикорупційної політики, що спричинило низку трансформацій у сфері реалізації публічних послуг. Створена та існуюча на даний час в Україні антикорупційна інфраструктура передбачає наявність у кожному органі влади всіх рівнів і в державних установах підрозділу або особи, яка відповідає за запобігання і боротьбу з корупцією.

У процесі реалізації житлових програм антикорупційні заходи мають починатися з розробки напрямів, стратегій і безпосередньо програм. Ці заходи мають включати збір достовірних даних про проблему, напрацювання ефективних механізмів реалізації, детальний аналіз і моніторинг отриманих результатів за безпосередньої участі громадськості, проведення юридичної експертизи проектів підготовлених нормативних документів на предмет їхньої відповідності антикорупційному законодавству.

Основними проблемами у цій сфері, які потребують розв'язання, є:

- відсутність у виконавчих органах влади та місцевого самоврядування публічної інформації щодо діючих механізмів і програм;

- відсутність єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов;

- відсутність досудового механізму врегулювання проблемних питань, які виникають у зв'язку з невиконанням забудовниками своїх зобов'язань та невідповідності термінів введення об'єктів в експлуатацію;

- недосконале нормативно-правове регулювання інструментів інвестування у житлове будівництво.

Основними завданнями, метою яких є мінімізація корупційних ризиків при реалізації житлових програм, мають бути:

- започаткування ведення відкритих електронних реєстрів кандидатів і учасників державних і муніципальних програм з можливістю безконтактної (електронної) реєстрації у таких реєстрах;

- забезпечення формування єдиного реєстру новобудов на відповідних територіях, де здійснюється фінансування за державними та місцевими житловими програмами, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів;

- створення системи публічного реєстру об'єктів будівництва, що пройшли перевірку, з використанням повної і достовірної інформації, отриманої з документів, загальнодоступних реєстрів даних, фактичних даних учасників будівництва, експертів, фотозвітів тощо;

- підвищення компетентності учасників будівельного ринку, створення ефективного конкурентного середовища;

Відповідно до загальнодержавних цілей «Держава в смартфоні» і Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України, Україна перебуває на шляху впровадження сучасних ІТ-технологій і переходу на новітнє програмне забезпечення, що дає змогу перевести бізнес-процеси, комунікації та обслуговування громадян, які потребують поліпшення житлових умов, у електронний і онлайн формат.

Зазначені інструменти зможуть забезпечити суспільству відкритий доступ до відкритих даних, прозорість, поінформованість і спрощення процесів ведення обліку громадян, що потребують поліпшення житлових умов. Ведення реєстру обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, реєстру громадян, які виявили бажання отримати державну підтримку/кредит, створює можливість планування видатків на житлові програми із державного чи місцевих бюджетів. Встановлення відкритої черговості розподілу і надання державної підтримки/кредиту мінімізує корупційні ризики і сприяє довірі громадян до житлових програм і житлової політики органів влади загалом.

Уповноважені органи державного архітектурно-будівельного контролю повинні забезпечувати постійний моніторинг і контроль за

ефективним використанням коштів організаціями, які здійснюють будівництво житлових об'єктів за державними програмами, та своєчасно надавати інформацію до відповідальних за реалізацію цих програм органів. Уповноважені виконавці житлових програм на своїх ресурсах повинні публікувати і регулярно оновлювати інформацію про графіки виконання робіт і терміни завершення будівництва житлових об'єктів, що споруджуються із залученням коштів фізичних осіб, а також об'єктів, які будуються із залученням коштів державного та/чи місцевих бюджетів.

Реалізація запропонованих заходів матиме позитивний вплив на реалізацію прав та інтересів громадян – учасників державних житлових програм, органів виконавчої влади і місцевого самоврядування. В результаті їх впровадження прогнозується зменшення корупційних ризиків, встановлення балансу інтересів держави, громадськості та бізнесу, покращення інвестиційного клімату в житловому будівництві, формування сприятливого життєвого середовища для громадян.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII.
2. Орна Розенфельд. Социальное жилье в регионе ЕЭК ООН: модели, тенденции, вызовы. Нью-Йорк и Женева, 2018.
3. ООН. Национальный обзор жилищного хозяйства и землепользования: Украина. Нью-Йорк и Женева, 2013.
4. Уреула Клефеиш-Йобст. Усім потрібне житло. Берлін, 2017.

Копан Олексій Володимирович,
провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ ТА ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРОМАДЯН І ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ – СУБ'ЄКТІВ РОЗВІДУВАЛЬНОГО СПІВТОВАРИСТВА

Проведення розвідувальних заходів є необхідною умовою отримання об'єктивної інформації про реальні, а не декларовані цілі зарубіжних суб'єктів, реалізація яких загрожує національній безпеці України.

Верховною Радою України 17 вересня 2020 року прийнято Закон України «Про розвідку», яким визначено правові та організаційні засади функціонування розвідки, правовий статус і соціальні гарантії співробітників розвідувальних органів України та осіб, залучених до виконання розвідувальних завдань, а також порядок здійснення контролю за розвідкою [1].

Зі змісту п. 4 ст. 4. «Розвідувальне співтовариство» цього Закону України вбачається, що ті громадяни та громадські об'єднання, що